

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie ze skargi M. Spółka z.o.o.
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn.
I S 118/22,
w przedmiocie wniosku SSN Grzegorza Żmija o wyłączenie od orzekania w sprawie
I NSP 63/23,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 25 kwietnia 2023 r.,

oddala wniosek.

UZASADNIENIE

M. Spółka z o.o. (dalej również: Skarżący), reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika adwokata A.N., wniosła skargę o stwierdzenie przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygnaturze akt I S 118/22.

Zarządzeniem z 16 marca 2023 r. Prezes Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, na podstawie § 80 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. Regulamin Sądu Najwyższego (Dz. U. z 2022 r., poz. 1489), przydzielił sprawę w przedmiocie rozpoznania skargi o stwierdzenie przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygnaturze akt I S 118/22 SSN Grzegorzowi Żmij, nadając jej zarządzeniem z 14 marca 2023 r., sygn. I NSP 63/23.

Sędzia SN Grzegorz Żmij w trybie art. 49 k.p.c. złożył wniosek o wyłączenie go od orzekania w przedmiotowej sprawie. Jako podstawę swojego żądania wskazał, że M. J. pozwał go przed Sądem Okręgowym w W. w sprawie o sygn. akt VII P [...]. Ta okoliczność w ocenie Sędziego Sądu Najwyższego Grzegorz Żmija może wywołać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Instytucja wyłączenia sędziego na wniosek albo żądanie ma na celu z jednej strony ochronę prawa do sądu, z drugiej zaś interesu wymiaru sprawiedliwości, które w tym wypadku się splatają. Sędzia w postępowaniu sądowym ma bowiem pełnić funkcję bezstronnego, niezawisłego i sprawiedliwego arbitra, który zachowuje niezbędną, a zarazem konieczny dystans do stron oraz ich pełnomocników i nie kieruje się osobistymi sympatiami bądź antypatiami. W ten sposób zabezpieczony zostaje interes stron, w szczególności ich prawo do sądu, a także interes wymiaru sprawiedliwości, który zostaje naruszony każdorazowo, kiedy istnieją choćby pozory osobistego zaangażowania sędziego po jednej ze stron. Instytucja ta chronić może również samego sędziego w szczególności, gdy ten dojdzie do wniosku, iż jego udział w sprawie mógłby wywoływać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności, czyli przymiotu stanowiącego cechę konstytutywną urzędu sędziowskiego, a przez to doprowadzić do utraty niezbędnego zaufania. Nie chodzi przy tym o obiektywny brak bezstronności sędziego, lecz o sposób postrzegania przez inne osoby okoliczności dotyczących sędziego (wyrok Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2009 r., I CSK 465/08).

Uznaje się, że okolicznością mogącą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie jest forma emocjonalnego zaangażowania sędziego w odniesieniu do strony postępowania sądowego lub jej przedstawiciela. Orzecznictwo sądowe w szczególności wskazuje na relacje zachodzące pomiędzy sędzią, a innymi podmiotami, takie jak więź rodzinna, przyjaźń, sympatia, nienawiść, niechęć, powiązania majątkowe lub gospodarcze (wyrok SA w Łodzi z 2 października 2014 r., I ACa 342/14). Są to więc typowe relacje dwuczłonowe charakteryzujące się, w zależności od okoliczności, symetrią

albo jej brakiem. Konsekwentnie, jeśli określona relacja zbudowana jest na emocji, druga z jej stron może tę emocję odwzajemniać, ale nie musi. Na bezstronność sędziego może bowiem rzutować jego stan emocjonalny związany z udziałem w postępowaniu określonego podmiotu, nawet jeśli ten ostatni nie tylko nie żywi podobnych emocji, ale nawet nie zdaje sobie sprawy z ich występowania po stronie sędziego.

Stosownie do art. 51 k.p.c. sędzia ma obowiązek zawiadomienia sądu o zachodzącej podstawie swego wyłączenia, a zatem poinformowania, że zachodzi okoliczność określona w art. 48 k.p.c. lub 49 k.p.c. Ograniczając rozważania dla relewantnego w niniejszej sprawie art. 49 k.p.c. wskazać należy, że nie każda okoliczność mogąca teoretycznie wpłynąć na bezstronność sędziego w danej sprawie uzasadnia jego wyłączenie, lecz tylko taka, która „mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie”. Regulacja ustawowa koresponduje w tym zakresie ze standardami Rady Europy. Zgodnie z zaleceniem R(94)12 Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich dotyczącego niezawisłości, sprawności i roli sędziów, przyjętym 13 października 1994 r., sędziowie powinni być zobowiązani do „[o]dstępowania od rozpoznawania sprawy lub powstrzymywania się od działania, gdy usprawiedliwiają to uzasadnione powody i tylko w takich wypadkach. Powody takie powinny być przewidziane w ustawie i mogą się odnosić na przykład do poważnych problemów zdrowotnych, konfliktu interesów lub interesu wymiaru sprawiedliwości” (zasada V pkt 3c). Analogicznie § 15 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych (uchwała nr 25/2017 Krajowej Rady Sądownictwa z 13 stycznia 2017 r. w sprawie ogłoszenia ujednoliconego tekstu Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych) stanowi: „[s]ędzia może złożyć wniosek o wyłączenie od rozpoznania sprawy tylko wtedy, gdy istnieją do tego uzasadnione podstawy. Niedopuszczalne jest nadużywanie instytucji wyłączenia sędziego”.

Przekładając powyższe na realia rozpatrywanego zawiadomienia rozważyć w pierwszej kolejności należy, czy pomiędzy Sędzią Sądu Najwyższego Grzegorzem Żmijem, a Skarżącym zachodzi relacja charakteryzująca się symetrią, a zatem czy stosunek sędziego do Skarżącego jest przez niego odwzajemniany.

Niewątpliwe tak byłoby w przypadku przyjaźni, której konstytutywnym elementem jest wzajemność. Z treści złożonego oświadczenia jednoznacznie natomiast wynika, że taka okoliczność nie zachodzi. Konsekwentnie zatem nie można twierdzić, że wskazana relacja występuje.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy uznał, że w sprawie nie istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności Sędziego Sądu Najwyższego Grzegorza Żmija i orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[a!]